

Dissabte, 3/10/2026, Lleida

EL SOMNI D'UNA CIUTAT

(en motiu de la festa de la Verge Blanca de l'Acadèmia)

Estimats tots (menciono només, per raons de temps, a la presidenta de l'Acadèmia Mariana, als seus socis-membres i a tots el qui avui sou en aquest renovat paranimf).

Vaig acceptar d'adreçar-vos aquestes paraules, entenent que en la meua arribada no podia negar-me, i menys encara, després d'haver fet tots els pregons possibles l'any passat. A partir d'ara ja no m'haureu de sentir més en aquestes situacions, tant sols us quedarà l'homilia del diumenge quan em trobeu per la catedral.

Vaig acceptar aquesta responsabilitat, de dirigir-vos unes paraules perquè en l'eucaristia de l'any passat vaig obrir una qüestió que des de fa uns anys va captar la meua atenció, i que he anat seguint. Es tracta del fenomen de la ciutat. L'advocació i el patronatge secundari, però patronatge al cap i a la fi, de la Verge Blanca de l'Acadèmia, vers la nostra ciutat de Lleida, em convida a pensar quin és el somni de Déu per a la nostra ciutat. Ho he dit en d'altres ocasions, la diòcesi de Lleida és molt mariana, les referències son nombrosíssimes, i Lleida actua en el territori com a referent urbà indiscutible. Com construir, doncs, la nostra ciutat? Com pensar Lleida? Com referir-nos a aquesta advocació –la Verge Blanca de l'Acadèmia– en relació a la ciutat de Lleida?

Em permeto de seguir la referència a Nehemies que el papa Lleó XIV ens ofereix a la seva carta encíclica *Magnifica humanitas*. Nehemies era un alt funcionari de la cort del rei de Pèrsia, que assabentat de l'estat deplorable en que es troba la ciutat de Jerusalem, obté l'autorització reial per reconstruir-la. La seva acció comença per refer les muralles de la ciutat, lluitant contra el desànim dels mateixos habitants, ajudat per un sacerdot contemporani, Esdres. Aquests dos personatges, Nehemies i Esdres, cadascú amb un llibre a l'Antic Testament, ens mostren una entesa especial per tal de situar, altra vegada, Jerusalem en el lloc que li correspon. Les muralles son reconstruïdes en poc temps, i les celebracions es succeeixen. La muralla consta de vuit portes, punts aparentment febles, però necessaris. Permeteu-me resseguir les vuit portes, i traslladant-nos en el temps, copsar la fortalesa que la nostra Verge Blanca de l'Acadèmia ens proporciona.

Un porta és un lloc d'entrada i sortida, i al mateix temps un lloc feble de la muralla d'una ciutat. Com la Verge Blanca enforteix les nostres debilitats, per tal d'esdevenir una Lleida feliç? És ben curiós que pel món jueu les portes d'una ciutat són un lloc d'encontre. Si pels grecs, la societat es trobava a l'àgora, i allà es debatia, es discutia i s'acabava parlamentant, pel món jueu, la porta, lloc de pas, és on es donen les relacions humanes.

M'atreveixo, doncs, a fer aquest exercici, i a contemplar de quina manera Maria és l'accés veritable que ens apropa a Jesús, la veritable porta que resta sempre oberta per trobar-nos amb Déu.

Aquesta contemplació de la nostra ciutat no vol pas subratllar les polaritzacions, ni alimentar la cultura de l'enfrontament, sinó tot el contrari, Maria, sota l'advocació de l'Acadèmia, «poetessa i profetessa de la redempció», la dona del *Magníficat*, vol ser una invitació a que tots tinguem una major cura per tot el que és veritablement humà, allò que dignifica la vida de les persones, i també una major tendresa i capacitat de

reforç del bé comú. Dit d'una manera més planera, Maria ens encamina vers Jesús, vers la pau, vers «la civilització de l'amor».

El fet de construir «la civilització de l'amor», i per tant la nostra ciutat, correspon a tots. La perspectiva cristiana no és només la de denunciar, sinó la d'implicar-se en la seva transformació. Ja ho sabem tots que un arbre que crema fa molt de soroll, però un bosc que creix, ho fa en silenci. Això ho dic perquè no podem ser dels qui vivim sempre sota les sirenes de les alarmes, ni sota la precipitació del judici, o la dificultat de l'angoixa pensant «que els problemes son massa grans i nosaltres massa petits» (MH 212). Tots som corresponsables. Repeteixo, tots. I tots som convidats, a partir de tants i tants gestos petits i constants de fidelitat, a combatre la deshumanització que ens envaeix d'una manera galopant.

1.-La porta de les ovelles o com desarmar la violència de les paraules.

La primera de les portes de la muralla de la Jerusalem que Nehemies reconstrueix, maó a maó, és la porta de les ovelles. Sabem prou bé que el comerç dins de qualsevol ciutat és important. El comerç significa moviment, relacions, vincles econòmics, culturals i socials. En la nostra ciutat, i en totes les ciutats del món, vivim, avui, un xoc entre cultures. Un famós polític nord-americà va profetitzar l'augment dels conflictes, davant dels quals es produïa una decadència de la cultura occidental; i com a vies de solució calia renunciar a l'universalisme i entendre que cada cultura és única, i per tant no pot pretendre ser hegemònica.

Això té a veure amb que la porta de les ovelles, situada al nord-est de l'antiga ciutat, lloc per on entrava el bestiar boví que procedia de Betlem. No volem imposar una cultura, sinó més aviat viure-la i compartir-la.

Les ovelles són animals fàcils de conduir, de domesticar. No volem pas que la nostra ciutat sigui habitada per persones «domesticades» i per tant, anul·lades, pels interessos dels algorismes o d'altres discursos que perjudiquen el creixement i el desplegament de les capacitats pròpies.

Per construir la civilització de l'amor ens cal desactivar la violència de les paraules. La manera com ens comuniquem, i què comuniquem és important, «hem de dir “no” a la guerra de les paraules i de les imatges» (MH 214). Les paraules poden arribar a ferir, excloure i marginar perquè les usem a partir dels nostres prejudicis. Cal ser conscients de l'agressivitat que podem arribar a generar. També hem de ser conscients que així com es denuncien les injustícies hem de donar veu als qui no tenen veu.

2.-La porta dels peixos o com construir la pau en la justícia

La porta dels peixos es troba al nord de la ciutat antiga de Jerusalem, era el lloc per on arribava el peix fresc de Galilea o del riu Jordà. La tradició, posterior a Nehemies, explica que aquesta porta simbolitza la missió de l'Església, és a dir, no només és un lloc d'arribada, sinó un lloc on es pensa i s'elabora el pla de sortida d'allò que Jesús va convidar a viure als seus deixebles quan els cridava, un a un, «veniu amb mi i us faré pescadors d'homes».

Què oferim? O millor dit? Què podem oferir com a ciutat? Com el nostre patronatge de la Verge Blanca de l'Acadèmia ens convida a oferir allò que som? Em sembla que el més preuat i cercat avui dia, en aquesta volguda «civilització de l'amor», és la pau. Però no busquem qualsevol tipus de pau, sinó una pau amb fonament. No és només una

absència de conflictes. La veritable pau neix de la justícia. I la justícia té a veure amb cada persona i amb el conjunt de totes les persones.

Tots desitgem la pau, però no tothom vol practicar la justícia. Sense justícia no hi ha pau. És així de senzill i clar. Dins les aigües els peixos llisquen, sembla que sense massa conflictes. Cada espècie té els seus codis i els seus circuits, i al final, s'acaben entenent. No creieu que des de la nostra fe podríem ser molt més capaços per establir codis més justos? Si volem la pau, ens cal lluitar per una justícia real i no aparent.

3.-La porta antiga o com assumir la mirada de les víctimes

La porta antiga, està situada a l'oest de la ciutat. En ella es recorden les pròpies arrels, els avantpassats, i per tant la importància de no oblidar mai l'origen, però també de no rebutjar la novetat de l'actualitat per contrària o perillosa que pugui semblar a la pròpia història.

No podem ser mai dels qui impedim o excloem ningú, però sobretot, tampoc, dels qui oblidem ningú, i encara menys els qui per raons diverses han estat perjudicats, ferits o han viscut conflictes dolorosos.

En una paraula, no podem mantenir-nos neutrals. El silenci davant les injustícies també ens fan còmplices per omissió. Maria fou algú capaç d'apropar-se a la seva gent, i així va compartir la vida. De vegades, molt sovint darrerament, hi ha plantejaments que només busquen un enfrontament, un conflicte o un escàndol pel simple fet de ferir i perjudicar enlloc d'afavorir l'acompanyament. Una ciutat valenta, acollidora, disposada a dignificar la vida de tothom, ha d'assumir la pròpia història, amb les seves llums i les seves ombres, i aprendre a «tocar la carn» dels qui pateixen, «mirar els rostres, escoltar les històries, reconèixer les ferides».

No podem perdre la memòria, i encara més, hem de poder mirar els ulls de tothom, no per ferir, sinó per acollir, no per viure esporuguits, sinó per teixir vincles de futur. No podem ni volem acostentar-nos de viure en la lògica del conflicte present, ni dels conflictes del passat. El camí del perdó és camí de futur i d'esperança, camí que atura el creixement de la violència.

La nostra ciutat ha de mantenir viva la memòria del passat per viure el present, i així tota ella, amb les llums i les ombres de la seva història, podrà dotar a la població d'espais per educar la mirada i l'oïda, i així superar la instal·lació permanent de la lògica del conflicte.

4.-la porta de la Vall o com cultivar un realisme sa

Aquesta porta està situada al sector sud-oest de la ciutat. La designació d'aquesta porta remet al poble d'Israel a entendre que la construcció d'una ciutat de vegades passa per moments de prova. Una vall no és només un lloc envoltat de muntanyes, sinó que és el lloc que en una situació bèl·lica és més difícil de defensar. Una vall és un passatge geogràfic agradable, però simbòlicament és un lloc feble, un lloc de pas, un lloc de prova, d'humiliació.

Les lliçons d'humiliat no sempre són agradables ni fàcils d'aprendre. Qualsevol grup humà aspira amb rotunditat a enfortir-se, no pas per sotmetre ningú, sinó per resguardar el seu propi futur, pensant òbviament amb les noves generacions. La humilitat avui passa per ser una qualitat molt preuada i molt poc percebuda.

La figura de Maria ens convida a cultivar la humilitat, és a dir, a cultivar un realisme sa, segons paraules del papa Lleó. Aquella actitud que evita sempre, tant l'idealisme polític

com el cinisme. No es tracta només d'observar pacientment, sinó de voler transformar, per tal que la pau sigui més que una paraula, i «la civilització de l'amor» més que un plantejament.

Això té molt a veure, amb que les nostres entitats, d'Església i socials, siguin institucions creïbles, i per tant, que les relacions amb els ciutadans, amb els fidels creients, estiguin marcades per la transparència, per la prevenció, per la protecció dels drets i deures de tots.

5.-la porta de les escombraries o com relançar el diàleg

Aquesta porta era el conducte per evacuar tota la brutícia de la ciutat, es trobava a la zona sud. La funció d'aquesta porta era la de preveure i assegurar la qüestió higiènica dins de la ciutat. La separació entre el que és net i el que és brut, el que és sagrat i el que és profà, el que és diví i el que és humà també preocupa als qui han de reconstruir la ciutat. Com i de quina manera mantenim la higiene del tipus que sigui en la nostra ciutat?

Segons la tradició heretada de l'antic testament, aquesta porta recorda a la ciutat la importància de la purificació, del rebuig dels pecats, i de tot allò que impedeix el creixement de la bona convivència.

La nostra ciutat, com qualsevol ciutat viu problemàtiques molt concretes de desigualtats, desequilibris i violències diverses. Maria ha estat concebuda com a filla privilegiada per la seva Immaculada Concepció. Maria és algú que asserena, i això té molt a veure amb el principal instrument que tenim per afavorir la convivència entre les persones, el diàleg. És gràcies al diàleg que podem construir «llaços de fraternitat» (MH 220). Necessitem crear espais per poder escoltar-nos. Tal com diu el papa Lleó, «a nivell polític, és urgent passar de la “cultura del poder” a una autèntica “cultura de la negociació”».

Que puguem ser nosaltres els qui passem a la història perquè hem intentat sembrar la pau, i no pas per haver causat més víctimes (cf. MH 222). Els altres, encara que siguin diferents, no són persones a qui odiar, «sinó persones amb qui parlar» (MH 222).

El diàleg té a veure també amb el fet interreligiós. Avui, l'actualitat ens ho demana, constantment. No podem acomodar-nos a construir una ciutat excloent. Cal retornar a aquell «esperit d'Assis», promogut pel papa sant Joan Pau II, amb un ferm compromís en favor de la pau entre les diverses tradicions religioses.

6.-la porta de la font o com assumir la necessitat de la diplomàcia i del multilateralisme

Aquesta porta estava al sud de la ciutat, doncs assegurava la connexió de la ciutat amb les aigües de la piscina de Siloè, i afavoria la sortida de la ciutat cap al vall del Cedró. El signe de l'aigua és un signe de vitalitat, de vida, de puresa, de netedat, d'esperança. La figura de Maria ens convida a renovar constantment la nostra relació amb Déu i amb la humanitat.

L'aigua fa referència, a partir de Jesús, de la nostra condició baptismal. Aquesta identitat de fills i filles ens vincula a Déu Pare, Déu Fill i Déu Esperit Sant. Des d'aquest origen pensem i observem la ciutat com un lloc de la presència de Déu, i per tant, d'un lloc de missió. Déu viu a la ciutat.

I si és cert que les relacions personals són importants, també ho són les internacionals. En una ciutat cada dia es donen amb més facilitat. En aquest sentit Maria no ens fa

petits, sinó que ens fa grans, ja que ens impulsar a viure plenament el nostre baptisme, és a dir, la nostra relació amb Déu. Pel moment que vivim i pel desig d'assolir «la civilització de l'amor», cal establir una via diplomàtica i un multilateralisme òptim per tal de «prevenir els conflictes i restablir els llaços de confiança» (MH 224).

La diplomàcia no és res més que l'art de protegir les relacions entre països, ara si ho diem a nivell ciutadà, direm que és l'art d'afavorir el creixement de tots els barris, de totes les partides, procurant el desenvolupament integral de tots els pobles sense oblidar el principi de la misericòrdia.

7. la porta de les aigües o com pregar

Aquesta porta estava a l'est e la ciutat, prop del temple, en un lloc on hi havia un fàcil accés a l'aigua. No totes les ciutats son riques en aigua, la nostra té un riu, el Segre, testimoni silenciós de tantes i tantes generacions. Som afortunats. L'aigua és signe de riquesa, signe de vida.

També per la construcció de la nostra ciutat cal vetllar per la vida interior dels ciutadans. I aquesta vida interior té molt a veure amb espais en els que homes i dones pugin celebrar la vida, i acceptar el misteri que aquesta comporta, tal com hem pogut viure aquest matí amb la comunitat ortodoxa-romanesa i tal com ho van viure els nostres avantpassats catòlics del segle XIII i XIV a la seu vella. Derruir un espai dedicat a l'encontre amb Déu és ferir una ciutat, però proliferar desmesuradament en la construcció de temples és ferir l'espai d'intimitat més preuat per a Déu, el cor de la persona creient.

Viure, doncs, el misteri significa facilitar l'encontre amb un Déu que és persona, Algú que és més que una idea, perquè és una existència. Des del patronatge de la Verge Blanca de l'Acadèmia, acceptem la importància i la necessitat de nodrir la pregària a partir de la vida de cada dia, sense oblidar que en darrer terme la pregària és un do, com la pau, que és el primer regal que Jesucrist ressuscitat ofereix als seus. Només qui prega des del cor pot assolir veritablement la pau.

8.-la porta dels cavalls o com esperar

La porta dels cavalls era una porta estratègica, propera al recinte del palau reial, per ella hi passaven els carruatges, cavalls i cavallers disposats per anar al combat. A la bellesa i noblesa dels cavalls, cal afegir-hi la valentia.

Una ciutat també necessita estratègies per ser valenta, per estar disposada a oferir el millor d'ella mateixa, i per reconèixer l'esforç global de tots els seus habitants. Heu somiat una Lleida renovada sota l'emparedat de l'anomenada «civilització de l'Amor»? No ens enganyem, tots els elements dels que hem parlat son importants i necessaris, i els que jo he recollit en aquesta breu aportació son provinents de la reflexió que ofereix el papa Lleó en la carta encíclica *Magnifica Humanitas* (—no me'ls he tret de la màniga). Sota l'advocació de la Verge Blanca, ens cal apuntar, dons, cap a un ciutat amb esperança. Una esperança per a tothom!!! Això és el que de debò caracteritza els qui professen la fe cristiana. Els cristians no tenim res més que esperança, és a dir el Crist. És el que veritablement ens manté dempeus, esperar amb esperança.

Aquest ha estat el nostre exercici: observar aquestes vuit portes de la ciutat antiga de Jerusalem, i traduir-les en les vuit dimensions que no podem perdre de vista en la construcció de la veritable ciutat de Lleida.

No puc acabar aquestes paraules sense recordar un gran constructor. Em refereixo a sant Pau, és ell qui recomana als cristians de Corint de disposar-se a la construcció de la ciutat celestial, «que cadascú miri bé com construeix» (1co 3,10). La vida cristiana té molt present la importància de respectar la dignitat de la vida humana, i del bé comú. No podem oblidar-ho mai. Ens caldrà, però, aprendre a saber llegir les paradoxes del temps present, per seguir detectant que la proximitat de la pau i el creixement de la ciutat de Déu, que arriba quan ens movem i ens commovem. Així detectem la presència i l'acció de Déu «pel plor dels petits, per la fragilitat dels ancians, pel silenci de les víctimes, per l'esforç dels qui lluiten contra el mal que no voldrien fer» (MH 231). Apropem-nos a la Verge Banca, patrona de la nostra ciutat, i preguem-li com cantem en els goigs, «Ajudeu-nos, Verge Blanca, guia i llum de la ciutat».